

The Present (El Regal)

Farah Nabulsi

Amb aquest curtmetratge, us proposem reflexionar sobre les possibilitats de resistència en context de conflicte i ocupació com el que afecta a Palestina, a través dels següents objectius:

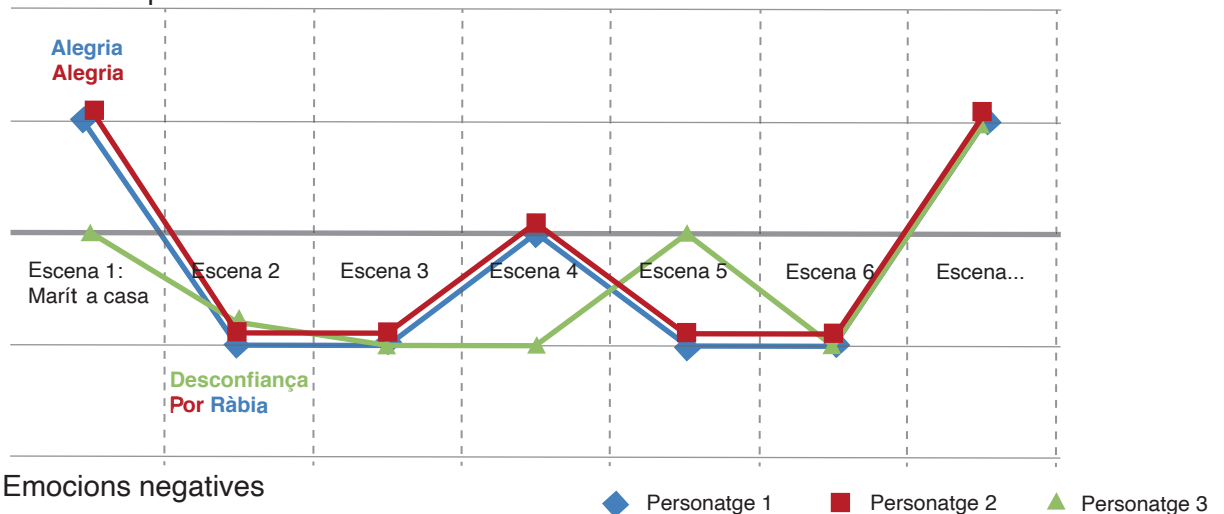
- Reflexionar sobre el concepte – i els límits – de la resistència noviolenta en un context d'ocupació.
- Argumentar els límits i els potencials de les accions noviolentes.
- Mostrar suport a iniciatives noviolentes.
- Solidaritzar-se amb situacions d'injustícia.

Sentir

Identifiqueu diferents moments de la pel·lícula, associant-los a diferents emocions que senten els personatges del curt (il·lusió, por, ràbia, cansament, alegria, vergonya...): Dibuixeu un eix horitzontal, semblant a l'esquema a sota, on marqueu les fases més destacades de la pel·lícula, i en l'eix vertical les principals emocions dels personatges principals (ubicant les emocions més positives als valors positius i les més negatives en els valors negatius):¹ el pare, la Yasmine, els soldats (podeu distingir diferents soldats), la mare... i expliqueu què us fa pensar que s'han sentit d'aquesta manera o d'una altra.

Emocions positives

1. Afirmitar que una emoció és positiva o negativa pot semblar reduccionista, perquè totes les emocions (incloses la por, ràbia) compleixen una utilitat. D'acord amb els plantejaments de la comunicació noviolenta, per emoció positiva ens referim a aquelles que sorgeixen quan una necessitat bàsica està coberta. Per emoció negativa a aquelles que sorgeixen quan una necessitat bàsica no està coberta.

Quines d'aquestes emocions heu sentit vosaltres? Hi ha personatges amb qui us ha estat més fàcil o difícil empatitzar? Ens podem posar a la pell de tothom de la mateixa manera? Per què? Per què no? Cal que intentem fer-ho sempre? Per què sí? Per què no?

Observar

Compartiu el que heu observat al curtmetratge a partir de les següents preguntes:

- Què volen comprar el pare i la Yasmine? Per què? Quines són les dificultats amb les que es troben? Quines d'aquestes dificultats tenen a veure amb el conflicte palestí-israelià i l'ocupació de Palestina a i quines no? (per exemple, la distància fins al poble on van a comprar no té a veure amb el conflicte armat, però els checkpoints sí. Que el pare no trobi medicaments per a l'esquena, el desproveïment, pot ser degut al conflicte armat o no).
- Què fan els soldats a la carretera? Quina és la seva funció? Com reaccionen davant del pare i de la Yasmine? Tots els soldats reaccionen de la mateixa manera? Podrien actuar de forma diferent? Per què?
- Què fa la Yasmine al final de la pel·lícula amb el regal? Creieu que era previsible que reaccionés així? Què creieu que fa possible que es comporti així? Creieu que vosaltres podríeu fer el mateix? Per què sí? Per què no? Quines condicions caldrien per a que poguéssiu tenir una reacció semblant a la de la Yasmine?

Conceptualitzar

La pel·lícula està ambientada a Palestina (concretament a Cisjordània), que està sota l'ocupació (militar, econòmica, cultural, etc.) d'Israel. Això implica, entre altres coses, que per tot el territori hi ha controls militars que revisen la circulació de les persones palestines quan van a treballar, comprar, desplaçar-se en general.

Dia a dia de l'ocupació militar

1. Testimonis de soldats israelians a checkpoints

“Si no aconseguim gelats, podria tenir una inspecció durant 15 minuts

Comença quan et quedes sense cigarrets i demanes un cigarret. N'hi havia prou que jo anés d'uniforme amb una arma i que ell fos un pobre palestí en un cotxe. Podia dir que no, però per alguna raó sempre ens trobaven que treien dos o tres [cigarrets]. En algun moment es va convertir en estàndard. Comença amb un cigarret i continua fins al camió de gelats.” (Zona de Ramallah i al-Bireh, 2010)

“Als controls, moltes vegades, no es deixava passar les ambulàncies

No els importa. Així que els dic: “Cal deixar passar l'ambulància, es deixa passar”. “No, el seu permís no és aquí, no [el deixarem passar]”. Això passava almenys un cop per setmana. El soldat al punt de control té el poder, i el comandant que hi ha amb ell també pot prendre aquesta decisió.” (Hebron, 2005 - 2006)

“Feu el control sense omplir les pàgines: no és realment important

Al final em sembla que estem en algun tipus d'espectacle, perquè, tant la gent que passa pel control com jo, ja ens podem reconèixer després de dues setmanes de veure'ns cada dia. Tots somriem una mica, només per superar-ho i no convertir-lo en una escena lletja. Va passar diverses vegades que ens vam reconèixer i vam dir que superem això ràpidament per a tots dos.” (Zona de Bethlehem, 2017)

“Si es resisteixen fins i tot una mica, els enganxeu a la paret

Si té les edats que ens agrada – fresc, entre 20 i 30 –, li fas un control de seguretat exhaustiu: amb una bona puntada oberta les cames i escorcolles amb força el seu cos i el deixes anar. No hi ha res que puguem fer realment, no els pots colpejar, de manera que la teva venjança està en la manera com els cerques, i amb quina força els cerques, amb quanta força.” (Hebron, 2014)

Font: Testimonis d'alguns soldats israelians recollits per l'organització israeliana Breaking The Silence, entitat crítica amb les polítiques israelianes al territori palestí ocupat, 2021.

Què us suggereixen aquests testimonis de soldats israelians als checkpoints? Alguns d'aquests testimonis us recorden alguna escena de la pel·lícula? Algun soldat en particular? De tot això, què creieu que poden fer i no poden fer els soldats ocupants?

Per a limitar l'abús de poder dels ocupants, el dret internacional regula els drets i deures dels Exèrcits i els soldats:

2. Drets i deures de l'Exèrcit que ocupa un territori, segons el Dret Internacional Humanitari

El Dret Internacional considera un “territori ocupat” un territori que es troba, de fet, sota l'autoritat de l'Exèrcit enemic. (...) L'ocupant ha de garantir el millor que pugui l'ordre i la vida pública respectant el més sovint possible les lleis ja en vigor en aquest territori.

- **Aprovisionament i socors:** Deure de garantir l'aprovisionament de la població dels territoris ocupats (menjar, medicaments, roba d'abric, allotjament d'emergència, etc.)
- **Requisos i missió mèdica:** La potència ocupant no pot requisar queviures, articles o subministraments mèdics (a menys que siguin per les seves tropes i personal d'administració), ni requisar els hospitals civils.

- **Traslats de la població:** La potència ocupant no pot traslladar o deportar la població dels territoris ocupats, ni afavorir l'assentament de la seva pròpia població en aquest territori.
- **Estatut legal de la població, treball forçat, reclutament:** La potència ocupant no pot obstaculitzar les institucions previstes per la cura i l'educació dels infants. No es poden reclutar a persones protegides (personal sanitari, premsa...) per a operacions militars.
- **Destrucció:** No es pot destruir bens mobles o immobles almenys que les operacions militars ho facin absolutament necessari.

Font: Adaptat de Bouchet-Saulnier, Françoise (2001). Diccionario práctico de derecho humanitario. Península, Barcelona. pp.657-661.

Després de llegir drets i deures (document 2) que s'apliquen a l'exèrcit Israelità, us semblen raonables? Insuficients? Excessius? En el cas de Palestina, quins drets i deures creieu que es compleixen més? Quins menys? Relacioneu el document 2 amb els testimonis del document 1: quins aspectes creieu que es compleixen i quins no? Quin marge creieu que tenen els soldats per a fer respectar el Dret Internacional Humanitari? Quins factors faciliten que els soldats respectin aquests drets i deures? Quins factors fan que no els respectin? (Per exemple, com a factors que faciliten: que el responsable recordi les obligacions (que les ambulàncies han de poder passar), reconèixer a les persones que passen cada dia pel checkpoint, com a factors que dificulten: l'abús de poder, no conèixer les normes de guerra (Dret Internacional Humanitari, la impunitat...)

Noviolència en context de conflicte armat i/o ocupació

La situació entre Israel i Palestina és qualificada de diverses maneres, no necessàriament incompatibles. Hi ha qui ho anomena "conflicte armat", posant l'èmfasi en el fet que existeixen actors enfrontats que exerceixen violència - tot reconeixent-ne les profundes asimetries. D'altres utilitzen expressions com "ocupació", posant l'èmfasi en la diferència de poder i en el fet que un Estat (Israel) ocupa gran part del territori de l'altre país (Palestina). Altres consideren el cas de Palestina com un exemple emblemàtic de "colonialisme d'assentament". A més a més, cada vegada més veus assenyalen el cas de Palestina com una realitat d'"apartheid" per la sistemàtica discriminació i privació de drets a la població Palestina per part d'Israel.

Cal destacar que Israel té un dels Exèrcits més poderosos i sofisticats del món, mentre que els palestins no tenen Exèrcit. En el marc dels acords d'Oslo, l'Autoritat Nacional Palestina (el govern palestí) ha pogut desplegar unes forces de seguretat limitades, que només operen en algunes àrees específiques de la Palestina ocupada. També hi ha alguns grups armats palestins que Israel ha intentat sufocar i desarmar sistemàticament. En el marc dels seus pronunciaments sobre els drets dels pobles a la lliure autodeterminació, resolucions de l'Assemblea General de Nacions Unides reconeixen el dret a la resistència, fins i tot mitjançant la lluita armada, en casos de colonialisme i dominació estrangera. També en el cas de Palestina.

A banda dels aspectes lligats al dret internacional i a la legitimitat, també caldria preguntar-se si la lluita armada és l'estratègia més efectiva, i especialment quan existeix una diferència de poder (militar, de suports d'altres estats, etc.) tan gran, i si la resistència no violenta pot ser una alternativa viable. En aquest context, ¿quin és el marge d'actuació de la població civil?, ¿quines accions són lícites i efectives per a portar endavant?

Activitat: [No]violència a Israel-Palestina?

Objectius:

- Visibilitzar diferents estratègies de resistència/confrontació en el context de conflicte armat i ocupació a Palestina i Israel
- Reflexionar sobre diferents formes de violència
- Discutir sobre les opcions d'acció noviolenta en context d'ocupació
- Reflexionar sobre les asimetries en l'ús de la violència i de la noviolència

Temps: 20-30 minuts

Material: Retalls de les accions

Desenvolupament: Individualment, llegiu en veu alta un requadre de paper que descriu accions del conflicte entre israelians i palestins, i ubiqueu-lo, a mida, en un eix d'accions des de la més violenta a la més noviolenta. A mida que es vagin collocant els papers de les accions a l'eix, l'alumnat pot anar qüestionant la ubicació de cada acció en l'eix, explicant quins són els seus arguments per a justificar que ho ubicaria en un lloc diferent. L'activitat no pretén consensuar la ubicació de tots els papers (per escurçar l'activitat es pot seguir el criteri que és la persona qui llegeix el paper qui té l'última paraula per ubicar-lo a l'eix), però sí que es discuteixin alguns criteris que justifiquin una ubicació o una altra en l'eix acció violenta/noviolenta.

Fer vaga de la teva feina amb un contractista israelià	Disparar contra persones (dos bàndols)	Fer una protesta pública massiva pro-palestina	Creuar el propi document d'identitat palestí perquè és una eina de control
Bombardejar barris habitats per població civil palestina	Distribuir tríptics que incitin a la resistència noviolenta	Tancar escoles per a dificultar que les persones joves d'origen àrab protestin juntes	Dimitir de la pròpia feina a la policia per a no contribuir a parar les protestes pro-palestines
Llençar pedres contra persones	Utilitzar gas lacrimogen en una manifestació palestina	Disparar bales de goma contra manifestants palestins i/o àrabs.	Anar a l'escola encara que l'hagin tancat
Imposar un toc de queda a cada ciutat palestina de manera que tothom s'hi hagi de quedar	Canviar l'hora dels rellotges de tothom per a molestar als soldats israelians	Arrestar a dirigents/organitzadors de protestes pro-palestines	Construir assentaments a les terres d'altra gent
Boicotejar (decidir no comprar) productes elaborats per Israel	Fer ondejar la bandera nacional del teu propi Poble	Fer atacs-bomba suïcida contra civils israelians	Arrestar a manifestants palestins
Llençar còctels Molotov (ampolla que explota amb foc) contra posicions israelianes	Utilitzar els punts de control per a restringir el moviment de la gent	Empresonar a persones palestines sense cap judici	Arrencar oliveres d'agricultors palestins

Bloquejar un poble palestí per a restringir l'abastiment de menjar i altres béns	Trencar els cadenat de botigues palestines que fan vaga	Enderrocar les cases de dirigents de les protestes palestines	Disparar bales de goma contra manifestants palestins
Deportar dirigents clau de la resistència palestina fora del país	Pintar un grafitti en protesta per l'ocupació israeliana	Requisar tríptics que inciten a protestar a favor de Palestina	Rebutjar mostrar el propi document d'identitat a un soldat
Bloquejar l'accés a un poble palestí amb una barricada	Pintar grafittis que inciten a la violència contra Israel	Forçar a la gent a esperar durant hores en un punt de control (checkpoint) de camí a la feina	Abastir a la població amb menys aigua que la que necessiten

Acció violenta

Acció noviolenta

Donat que són moltes accions per ubicar en 30 minuts, és preferible prioritzar les discussions de grup per decidir en quina posició de l'eix col·locar les accions i amb quin criteri, encara que no s'arribin a ubicar totes, que no pas anar ràpid però sense donar peu a l'argumentació.

Avaluació: Per què un acte és més violent que un altre? Quins criteris heu utilitzat per a ordenar els actes en l'eix violent-noviolenent? Us sembla més violent arrencar oliveres (violència econòmica, estructural) o llençar pedres contra persones (violència directa)? Un grafitti és més violent si incita a la violència?

Coneixieu totes aquestes accions? Quines sí, quines no? Creieu que els mitjans de comunicació reproduïxen de forma equilibrada les accions que cobreixen?

Imagineu que viviu a Israel o Palestina. Quin seria el vostre propi lílindar en el tipus d'accions (violentes/noviolenents) en les que estaríeu disposats/ades a participar?

Fixeu-vos en el color dels cartells. Els grana són els que estan protagonitzats per població o autoritats palestines, i els taronja per població o autoritats israelianes.

Font: Adaptat de Ecumenical Accompaniment Program in Palestine and Israel (s.d.) Eyewitness in the classroom: Human rights in Palestine & Israel today. Quakers in Britain, London. <https://www.quaker.org.uk/documents/lesson-plan---palestine-and-israel--eyewitness-in-the-classroom>

Creieu que les accions violentes tenen punts d'aconseguir la transformació del conflicte? I les noviolenents? Argumenteu les vostres respostes. Recordeu ara les emocions de la primera activitat, podeu associar unes emocions determinades a un tipus d'acció determinada? La ràbia, la por, l'alegria, porten a un tipus d'acció (violenta/noviolenent) determinat? O és possible canalitzar les emocions cap a un tipus d'acció o un altre?

3. Com és avui la resistència popular?

La resistència popular pren moltes formes. De vegades s'ajusta a la visió tradicional [occidental] sobre com és la protesta noviolenta: marxes de protesta, vagues de fam, aturades laborals, boicots, etc.

En altres ocasions, la resistència és més subtil i potser més difícil d'entendre per al públic [occidental]. Aquesta és la resistència diària dels treballadors que eludeixen els controls per trobar feina, dels nens i nenes que creuen els controls per anar a l'escola, de les famílies que construeixen habitatges malgrat se'ls hagin negat els permisos sabent que corren el risc de que els hi destrueixin, dels vilatans que romanen a les seves terres malgrat se'ls nega l'accés a l'aigua, l'electricitat, els serveis sanitaris i educatius i altres necessitats bàsiques. Aquesta és la resistència d'innombrables persones sense nom que es neguen a acceptar i cooperar amb polítiques i lleis discriminatòries.

Font: American Friends Service Comitee (s.d.). *Popular resistance in Palestine*. Consulta a l'octubre de 2021. <https://www.afsc.org/resource/popular-resistance-palestine-0>

Després de llegir el document 3, quines diríeu que són les formes de resistència que utilitzen la Yasmine i el seu pare?

Actuar

Les iniciatives de resistència no violenta a l'ocupació palestines, i les iniciatives de pau israelianes i palestines són molt més nombroses que les que apareixen en els mitjans de comunicació. Pots posar atenció a algunes accions col·lectives com el comitè de resistència contra el mur a ciutats com Bil'in o Budrus, o personalitats com Itizam Morrar. O els germans Al Kurdi del barri de Sheikh Jarrah, a Jerusalem Est. També pots interessar-te pel paper d'organitzacions de la societat civil palestina de defensa dels drets humans del poble palestí, com són Addameer Prisoner Support and Human Rights Association, Al-Haq Law in the Service of Man, Bisan Center for Research and Development, Defense for Children International-Palestine (DCI-P), Health Work Committees (HWC), Union of Agricultural Work Committees (UAWC), o Union of Palestinian Women's Committees (UPWC). A excepció d'HWC, aquestes entitats han estat acusades de terrorisme per l'Estat d'Israel i il·legalitzades a l'octubre de 2021, fet denunciat per actors de la cooperació internacional.

Una possible actuació és recaptar fons i aportar-los a alguna organització palestina que promogui l'acció no violenta, com el Comitè de Coordinació de la Lluita Popular, que dona suport a agricultors en la collita de la oliva, entre altres accions de resistència contra la ocupació.

Maquetació: Lucas Wainer.

êc̃p escola de
cultura de pau

Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Espanya) - +34 93 586 88 42
pr.conflict.escolapau@uab.cat

@escolapau EscolaPau escoladeculturadepau

Aquesta publicació està subjecta a una llicència de Creative Commons. Es permet la reproducció total o parcial, la distribució i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet crear obres derivades.

El contingut d'aquesta guia didàctica és responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i no reflecteix l'opinió de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) ni de la Generalitat de Catalunya.

Aquesta guia didàctica s'ha desenvolupat en el marc del web [Tasharuk](#), un espai de trobada, sensibilització i divulgació sobre gènere, cultura i resistències a Palestina.

Un projecte de:

Amb la col.laboració de:

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Generalitat
de Catalunya**